

NARODNI DNEVNIK

Ishaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20,—, inozemstvo Din 30,—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

DRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.653.

Trhla zgradba.

Na velikonočno nedeljo smo brali v časopisih jako lepe članke o simboličnem pomenu Velike noči. Ta praznik pomeni spomlad, pomeni novo življenje, pomeni vstajenje iz trohnobe — in glej, ravno za Veliko noč smo dobili novo vladno, ki naj vdihne našemu javnemu življenju novega duha in ga očisti neznanega smrada po moralni gnilobi in trohnobi.

Ni ga menda resnega človeka danes med nami, ki bi si upal braniti naš parlament, namreč tak, kakoršnega smo imeli in ga imamo vsaj formalno še vedno in ga zagovarjati, da je bil dober. Dober in izvršen je pač parlamentarni princip in silno orožje je to v rokah iskrenih, demokratično mislečih ljudi, a gorje, če dobi to nevarno orožje v svoje roke izprijena in pokvarjena družba! Parlamentarizem se v nepravilnih rokah le prerad izvrže v neznošno tiranijo raznih klik in oligarhij in postane najmočnejše zavetišče in pribežališče denarne in moralne korupcije in političnega nasilja, ki ga niti tvoren absolutizem ne premore. To nam potrjuje praksa preteklih osmih let.

Ena največjih hrib našega parlamenta je bila ta, da se ni mogel dokopati do one moralne moči, da bi bil zatrl korupcijo. Zgodilo se je ravno nasprotno, da so politični ozirali zavirali čiščenje javnega življenja celo tam, kjer se je že jako krepko oglašal strogi državni pravnik in neodvisni sodnik! Tako je dobila vsa naša javnost o našem parlamentu žalosten vtis, da to ni mogočen ščit pravice in vrhovni čuvare javne morale, ampak da je on sam vrhovni zaščitnik vsega zla, ki se je paslo od leta do leta hujske po državi, ker ni bilo nikogar, ki bi bil čutil v sebi dovolj moči, da bi bil bohotni plevel korupcije z eno samo energično gesto izruval.

Koliko je v takih razmerah trpelo vse naše politično in gospodarsko življenje, smo občutili vsi na lastni koži in na lastnih žepih. Kolk je trpel naš ugled zunaj, vedo povedati tisti, ki imajo opraviti z inozemci. Zato pa tudi ni nič čudnega in je popolnoma razumljivo, če tudi ne v principu opravičljivo, da so naši najboljši ljudje s studom in z opravičenim ogorčenjem v srečo začeli odvracati od javnega življenja in se umikati vsak v svoj kot, da jih ne okuži smrad, ki se je valil iz globoke politične kloake. Vseh poštenih in dobro mislečih ljudi v državi se je jel polasčati obup in brezmejna brezbriznost za javno življenje, češ, saj ni pomoči. Kar je obsojeno na pogin, naj pogine.

Za Veliko noč pa je prišel nad naš parlament čvrst opomin. Mogočne stranke in še mogočnejše klube in najmočnejše klubske in strankarske klikke je potisnila neka višja sila energično v ozadje in postavila novo vladno brezmišelnostnega dovoljenja koruptnih klik in strankarskih oligarhij. Mnogim se je zdel na prvi hip ta korak kot udarec proti parlamentarnemu in proti parlamentarnim principom sploh in so ga zato obsojali. Danes pa se vidi čimdalje bolj, da parlamentarizem ni dobil nobenega udarca, pač pa je prejel sedanji parlament, tak kakoršen je, zelo krepak opomin, naj krene na drugo pot in naj že vendar enkrat najde samega sebe in svojo čast in naj se zave svoje dolžnosti napram državi in celokupnosti, ki še zdaleka ni tisto, kar so klikke, oligarhije in stranke. Zato pa danes vsa nepolitična javnost, ki še ni pokvarjena od zakulisnih klikarskih intrig, soglasno odobrava način, kako se je rešila sedanja kriza, ker je videla, da vendar še ni

Naš spor z Italijo.

VAŽNA IZJAVA NJ. VEL. KRALJA. — POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO. — ODLOČEN KORAK ANGLEŠKEGA POSLANIKA V RIMU. — NETTUNSKA KONVENCIJE.

London, 22. aprila. Posebni dopisnik lista »Daily Mail« v Beogradu je bil sprejet v avdienco pri kralju Aleksandru, ki mu je ob tej priliki dovolil daljši intervju o zunanji politiki Jugoslavije. Kralj je naglasil, da želi Jugoslavija živeti v miru s svojimi sosedi. Kralj je ob tej priliki posebno poudaril, da ne on in ne njegova vlada ne pristala na mobilizacijo jugoslovanske vojske in je pripomnil, da je tudi novinar sam imel možnost, da se prepriča o tem, da so vse vesti o mobilizaciji jugoslovanske vojske neosnovane.

Pariz, 22. aprila. V diplomatskih krogih se veruje, da bo prihodnje dni z direktnimi pogajanjimi med Beogradom in Rimom odstranjena napetost, ki se je v zadnjem času poostрила. Odločni koraki angl. veleposlanika so, kakor se zdi, prisilili Mussolinija do popuščanja tako, da bi se v direktnih pogajanjih vzel

v razmišljanje in tolmačenje tiranski pakt, ki po naziranju Jugoslavije ogroža nezavisnost Albanije. V tem primeru bi jugoslovenska vlada ratificirala nettunske konvencije, in sicer v prvi vrsti one, ki se z njimi urejajo odnošaji Italijanov v Dalmaciji.

Beograd, 22. aprila. Kakor se doznava iz krogov ministrstva zunanjih poslov je imel jugoslovanski poslanik v Rimu Rakić v preteklem tednu več razgovorov s sedanjih angleškim veleposlanikom. V teku razgovorov je podal angleški ambasador pojmovanje svoje vlade, da mora Italija pristati na jugoslovansko željo in dati zadovoljujoče pojasnilo v vprašanju tiranskega pakta. Veleposlanik je zagotavljal našega poslanika, da je v tem smislu govoril z Mussolinijem, a žal tudi to posredovanje angleškega veleposlanika ni dovedlo do zaželenega uspeha.

Konference in kombinacije.

Beograd, 2. aprila. V teku včerajšnjega dne so mnogi ministri odpotovali za praznike na svoje domove. V vrstah vladne večine je bilo nekoliko konferenc, a največ jih je bilo pri predsedniku vlade Velji Vukičeviću. V vrstah Demokratske zajednice se je tudi mnogo konferiralo. Posebno važna konferenca se je vršila v kabinetu ministra za trgovino in industrijo dr. Spaha, ki so ji prisostvovali Aleksander Miović, Ilija Šumenković in Kosta Kumanudi. Šlo je za popolnitev izpraznjenih mest v današnji vladi. Demokratska Zajednica bo zahtevala ob tej priliki izpremembo nekaterih resorov. Jugoslovanska muslimanska organizacija bo zahtevala o priliki rekonstrukcije še 1 resor. Kot najresnejša kandidata se imenujeta dr. Hrasnica in dr. Behmen. Poleg tega se je v Demokratski zajednici razpravljalo o ureditvi odnošajev med obema koalicijskima strankama v vladi ter o izdelavi delovnega programa nove vlade, v katerem je treba poudariti stališče Demokratske zajednice. V prvi vrsti misli Demokratska zajednica pri tem na izpolnitev enega izmed najglavnejših pogojev za vstop v današnjo vladno, in to je zamenjava uradnikov, da bi se v državno službo zopet vzeli nekateri strokovnjaki iz vrst Demokratske zajednice, ki so jih radikali po krivici odslovili iz državne službe.

V dobro poučenih političnih krogih se je trdilo, da je treba današnjo vladno koalicijo smatrati za začasno in se veruje, da se bo popolnitev vlade izvršila neposredno po pravoslavni veličinski praznikih. Vsekakor je potrebno, da se do takrat uredi tudi odnošaji med Veljo Vukičevićem in radikalnim centrom. V zvezi s tem se je omenjala večeraj v političnih krogih verzija, da naj bi v kabinet Velje Vukičevića vstopila tudi Uzunović in Boža Maksimović, a samo v postranske resore, tako da bi njih vpliv na režim ne bil tako velik,

kakor je bil prej. V vladnih vrstah se misli na korenito rekonstrukcijo današnje kabinete v primeru razpusta Narodne skupščine in razpisa volitev. Tudi ob tej priliki bo mogel biti vzet v kombinacijo Boža Maksimović kot minister notranjih del. Za tako svoje stališče si prizadevajo vladne skupine pridobiti čim več pristašev v svojih poslanskih klubih. In zato je glavno njihovo prizadevanje sedaj usmerjeno na to, da se čim bolj pomirijo duhovi. Parlamentarni krogi, ki so vobče nezadovoljni z načinom, kako je bila ta vlada sestavljena, smatrajo, da bi ta vlada izgubila mnogo na svojem prestižu tako v parlamentu kakor tudi med narodom, ako bi zopet vstopil Uzunović ali celo Boža Maksimović. To se zlasti tiče Demokratske zajednice, ki bi s tem priznala, da je bilo vse, kar je delala ni govorila proti Boži Maksimoviću, samo taktika. In stvarno bi i Velja Vukičević in Demokratska zajednica prišla v konflikt s stališčem, ki sta ga zastopala do časa, ko je bil Maksimović odstranjen iz vlade in je prišlo do sestave tega kabineta. Zaradi tega streme v vladnih krogih za to, da se vprašanje Bože Maksimovića odloži in vlada je uverjena, da bo do 1. avgusta razčistila odnošaje v svojih klubih in našla v njih sigurno podporo za svoje nadaljnje politične namere.

Med drugimi radikali je posetil sinoči Veljo Vukičevića bivši minister Krsta Miletić, ki je znan kot eden izmed najodločnejših pašičevcev. Svrha tega poseta ni znana, a se smatra, da je ta poset v zvezi s popolnitvijo vlade, ker mislijo pašičevci, da mora ob tej priliki priti v poštev tudi njihova skupina. Kakor pa se zdi, vladni krogi niso ravno preveč razpoloženi za to, da bi šli pašičevcem na roko.

Pri Voji Marinkoviću je bil včeraj popoldne dr. Spaho z Behmenom in dr. Hrasnico. Ta sestanek je v zvezi z vpra-

šanji, ki jih je treba rešiti v Demokratski zajednici. Po tem sestanku je odpotoval dr. Spaho ob 7. zvečer na Dunaj, medtem ko se je Hrasnica z nekoliko muslimanskimi poslanci odpeljal sinoči v Sarajevo.

Beograd, 22. aprila. Doznava se, da je predsednik vlade Velja Vukičević poslal pismo prvemu podpredsedniku Narodne skupščine dr. Subotiću, v katerem ga je povabil v vladno kol ministrstva notranjih del ali kol ministra pravde. Dal je Subotiću na voljo, da si izbere, kateri portfelj od teh dveh bi hotel prevzeti. Subotić je odgovoril, da se načelno strinja s tem, da bi stopil v vladno Velje Vukičevića, a je pristavil, da se končno ne more odločiti, preden se ne posvetuje s svojimi lovriši. Ker pripada Subotić skupini Pašičevih radikalov, se misli, da je Velja Vukičević o priliki le svoje ponudbe stavil nekakere pogoje, ki bi zelo vplivali na odnošaje Subotića in njegovih sedanjih lovrišev v Pašičevi skupini.

Vukičević pri kralju.

Beograd, 22. aprila. Po vseh konferencah je odšel predsednik vlade Velja Vukičević ob 7.20 na dvor, da referira kralju o situaciji. V poučenih krogih se trdi, da je prihod kralja v Beograd v zvezi s popolnitvijo vlade, ki naj bi se izvršila te dni. Ako bi pa prišlo do večjih nesporazumljenj med vladnima strankama glede načina, kako naj bi se izvedla rekonstrukcija, bi se izvršitev rekonstrukcije odgodila na poznejši čas.

Beograd, 22. aprila. Velja Vukičević je po enurni avdienci na dvoru izjavil novinarjem, da je bil samo pri ministru dvora Jankoviću. Na razna vprašanja o rekonstrukciji oziroma o razširitvi in popolnitvi vlade, je odgovoril Vukičević, da zasedaj ni treba pričakovati nikakih izprememb, pa tudi ne popolnitve in ne rekonstrukcije vlade.

ZAKON O BANKAH.

Beograd, 22. aprila. Minister za trgovino in industrijo je sestavil komisijo za izdelavo načrta zakona o bankah.

POSJOILO ZA BEOGRADSKO OBČINO.

Beograd, 22. aprila. Beogradska občina je sklenila najeti posojilo 4 milijonov dolarjev pri banki Chaise. Posojilo bi trajalo tri leta. Pogoji so povoljni, obrest 6 in pol odstotka, emisijski kurz 92.

TUJCI NA NAŠE PRIMORJU.

Beograd, 22. aprila. Iz ministrstva za trgovino in industrijo javljajo, da v zadnjem času obiskuje naše Primorje veliko število tujcev, med njimi največ Nemcev.

ZNAK POMIRJENJA.

Beograd, 22. aprila. Rumunski poslanik v Beogradu Emandi in njegova soproga sta odpotovala za pravoslavne praznike iz Beograda in se bosta mudila več dni v Zagrebu, Ljubljani in na Sušaku.

MUČEN INCIDENT V ZAGREBU.

Zagreb, 22. aprila. Včeraj je v oblasti skupščini napadel Stjepan Radić novinarje z očitki, da tendenciozno poročajo o delu skupščine. To je bil razlog, da je bil popoldne vsem novinarjem zabranjen vstop na sejo, na kateri je Stjepan Radić srdito napadal delovanje bank, pa se smatra, da je to razlog prepovedi, ker Radić ni želel, da bi prišla ta razprava v javnost.

treba obupati nad Bogom in ljudmi, dokler imajo še nekaj moči tisti, ki jim je država nekaj več kakor strankarska ali oligarhična korist.

Priznamo, da je korak, ki je bil narujen o Veliki noči, velepomemben in odgovornost zanj je velika in težka. A kljub temu smo optimisti in pričakujemo, da bo zalegel opomin na adreso

parlamenta vsaj toliko, da bo parlament sam morebiti le začel razmišljati o tem, kako bi iz lastne moči zlezel iz krize, v katero je vsled svoje slabotnosti zabredel. Če pa nima v sebi več dovolj življenske sile za svojo regeneracijo, potem je bolje, da umre kakor da še nadalje zastruplja vse politično ozračje in se umakne novim, boljšim ljudem.

DENRALNA RAZPRAVA V OBLASTNI SKUPŠČINI.

Volitve v avstrijski Nationalrat.

Poročali smo že o kolosalnem volilnem aparatu, ki ga razvijate obe glavni stranki, t. j. enotna lista (krščanski socialisti, nemški nacionalisti ali velikonemci, narodni socialisti ali hakenkrajclerji in landbundovci) in socialni demokratje. Dasi je ta boj po formi jako umerjen, vendar gre tu za življenje in smrt eni ali drugi stranki. Tako bi se vsaj zdelo, ako ostane samo pri zakonitih sredstvih. Vendar se že čuje izza kulisa, da socialisti na nikak način ne marajo izpustiti iz rok gospodarstva po dovršenih volitvah: ako jej ga ne dajo volitve, si ga vzamejo sami. Grozi državni prevrat, ki ga socialisti morejo izvesti, ako samo hočejo. In vse kaže, da ga hočejo, da ga morajo hoteti in izvršiti, ako ga nočejo za vselej zapraviti. — Socialisti v Avstriji so pa tudi popolnoma dovolj organizirani, da bi jim bil državni prevrat le igrača, aho samo hočejo prevzeti nase odgovornost zanj pred vsem svetom. Zdi se, da niti pred tako morebitnostjo nimajo več pomislekov, kajti za bodoče neomejeno gospodstvo v Zvezni republiki Avstriji so pripravljeno prevzeti odgovornost za neustavno rešitev avstrijske bodočnosti. — Svoječasno sem poročal o kolosalni organizaciji delavskega Republikuschutza. V eni uri more biti sto tisoč oboroženih delavcev na Ringu in zasesti parlament in vladne palače. Imajo lastno radio pošiljalno postajo, zaupniki so vedno na straži pri aparatu in v eni uri je puč gotovo dejstvo. — Sedanje vojaštvo je le za parado in bi v slučaju potrebe raje pomagalo socialistom nego meščanskim strankam.

Z ozirom na tu opisani položaj v Avstriji vlada tudi v tujini izredno zanimanje za te volitve, posebno v Nemčiji. Ako bodo danes ali jutri na vladi socialisti, tedaj kar računajte, da se izvrši Anschluss v najkrajšem času. Zato tudi imajo socialisti ogromno podporo iz Nemčije, da morejo izvesti neverjetno volilno agitacijo v največjem obsegu, kakor je Evropa še ni videla. Računajo, da socialisti izdajo za agitacijo — skoraj trinajst milijard ali nad deset milijonov dinarjev. — Pravi sicer, da stanje v Jugoslaviji volitve ene stranke še več, ali temu nihče prav ne veruje, dokazal pa tega tudi še ni nikdo.

Povedali smo že, da so socialisti okupirali skoro vse plakativanje, tako da skoro ni videti plakatov drugih strank. Tudi so si izmislili cele serije ogromnih plakatov, ki kažejo nasprotnike v prav grdi luči in so zares silno uspešna reklama za socialiste. Vrhutega so začeli že ta teden po mestu voziti vozovi s konji in avtomobili, ki imajo v četverokotu cele serije volilnih lepakov. Vse nasprotnice stranke so prave reve v tem pogledu.

Dalje delajo po mnogih kinematografskih reklamah za socialiste, a ni ga niti enega, ki bi se drznil agitirati za enotno listo. Licence za kino se morajo namreč ponavljati od leta do leta, a te daje mestna občina, ki je v rokah socialistov. Morete si misliti, kaj bi se zgodilo gospodaru kina, ki je delal reklamo za druge stranke. Za vstop v kino se ni treba ne truditi ne plačevati, marveč vstopnice delijo na shodih in v vseh agitacijskih uradih.

Tudi skoro vsa reklama za žarnicami je v rokah socialistov. In tako čitamo po pročeljih hiš, vrhu hiš itd. v stotisočih žarnic oklice: *Sichert den Mieterschutz, Wählet sozialdemokratisch.* — Celo na starinski palači samostana Melk na četku Schottengasse je kolosalen oklic, kakor gori označen. Ves Dunaj se je krohotal nad tem limom, na katerega so se vjeli častiti patri v staroslavni Melku. Nekdo je namreč že v februarju najel pročelje tiste hiše samo za dva meseca in plačal kar naprej celih — 60 milijonov. Tako lahkega zasluzka niso hoteli zavreči niti častiljivi patri v Melku in se dalje niso brigali za vsebino tistih reklam. — Ali kako so bili preplašeni, ko so jim z Dunaja telefonirali, da delajo reklamo za socialiste. — Pa so se malce maščevali za tako sramoto

in so dali pod gornji olic lepo z žarnicami drugega, ki se glasi: *Trotz dieser Lüge — Mieterschutz gesichert: Wählet Einheitsliste!* — In zdaj se zvečer na tisoče pasantov zabava na račun pobožnih patrov v Melku.

Kakšen bo izid, danes ni mogoče preokrovati, ali meni se zdi, da socialisti so na boljem. — Nasprotniki sicer udrihajo proti njim ravno radi ogromnih stroškov in jih sumničijo, ali zdi se mi, da brez posebnega uspeha.

Socialisti imajo lahko polje za agitacijo tudi v stvarnem pogledu. Dosedanja večina je silno veliko grešila. Samo za propadle banke in za Bosela je zavrgla državne denarja nekako dve milijardi naših dinarjev. Pa tudi drugačne umazarije očitajo socialisti, vsled katerih je n. pr. bivši finančni minister Ahrer pobegnil na Kubo.

Drugače pa socialisti s ponosom kažejo na svoje velike vspehe. Ni tako, kakor sem čital v »Slovencu«, da morajo n. pr. industrijalci na Dunaju plačevati strašne davke, enako trgovci, kar uničuje eksport itd., kajti natančno iste davščine plačujejo tudi po vseh ostalih mestih, kjer gospodarijo klerikalci. Nasprotni temu pa prihajajo socialisti s tabelami, kako plačujejo po vseh provincijalnih mestih razne višje davščine nego na Dunaju. Dalje kažejo tabele, da so cene na Dunaju za elektriko, plin, vodo najnižje med vsemi evropskimi mesti in precej nižje nego za Luegrove dobe.

Res pa je, da je danes na Dunaju davek na luksuz jako občuten, n. pr. po vseh nočnih lokalih, barih, po hotelih na Ringu itd. Ali na te davke so socialisti ponosni in jim le pridobivajo simpatije. Pravi, da oni jemljejo tam, kjer je kaj vzeti, kjer z lahkoto plačujejo, štiti pa nižje sloje. In s temi dohodki ustvarjajo kolosalne dobrine za vse prebivalstvo. Obljubili so 25.000 novih stanovanj, a zgradili so jih kar 28.000, danes obljubljajo za prihodnjo dobo 32.000 novih. Poleg tega so zgradili celo vrsto kopališč, bolnišnic, sirotišnic, hiralnic, zdravilišč za jetečne, za revmatične po najnovejših izkustvih, celo vrsto naselbin so krasno vredili, da so že podobne malim mestecem itd. Z vsega sveta hodijo komisije občudovat ta napredek.

Proti takim argumentom je boj težak. In tako gospodarstvo hočejo tudi v vsej državi, naj se bogataši le boje njihovih kandidata za finančnega ministra, sedanjega finančnega referenta Breiterja. Prva njegova skrb bo starostno zavarovanje, da ne bo treba starim delavcem še delati in s tem jemljejo za služek mlajšim. Do 60.000 delavcev bi se umaknilo sedaj brezposelnim. Računajmo le, koliko mora država plačevati brezposelnim podpore. Ako to upoštevamo, bomo videli, da se fonda za starostno zavarovanje ni treba bati.

Dočim meščanske stranke le govoričijo o podpiranju industrije in eksporta, so socialisti napravili tale pozitiven korak:

Za trgovske zveze z Rusijo so postavili v Osrednji hranilnici Dunaja dve milijardi dinarjev na razpolago za predujme na fakture. Z Rusijo gre vsa trgovina po sovjetskem trgovskem zastopstvu, o katerem sem že večkrat govoril. Toda Rusi ne plačujejo v gotovini, marveč zahtevajo daljše plačilne roke. Da dunajski dobavitelji ne obnemorejo, dobo dobivali na fakture predujme po običajnih hranilničnih in ne horendnih bančnih obrestih. In pa nobenih cerimonij ne bo treba, zadoščal bo dokaz sovjetskega zastopstva, da je faktura v redu. Eto velikanske dobrote, ki ji bodo uživali dunajski liferanti za Rusijo.

To je le nekaj tega, s čimer se socialisti lahko ponašajo in kar jim dela za volitve najlepšo reklamo. Zato ni čuda, ako gredo socialisti z veliko samozavestjo v volilni boj.

Ker so torej te volitve izredne važnosti za splošno evropsko politiko, sem podal malo daljšo sliko o volilnih pripravih in nadah, ki jih stavlja v nje razne stranke.

houz, ki so ga na čelu velike družbe mladine zaprili in obsodili, je prišel pred kratkim na svobodo in zdaj hodi po raznih nemških mestih kot narodni muženik in predava o zvestvosti, ki jih je doživel. Razsodba proti dr. Noldinu je potrjena in revež je preganjan na divji otok. In prav te dni so v Poadižu zaprili zadnje razrede gimnazijskega liceja nemških frančiškanov in s tem je nemško šolstvo popolnoma zatrto. Torej dovolj neti-va za smrtno sovraštvo in divjo agitacijo proti takemu sovražniku. In Nemci znajo sovražiti, znajo tudi maščevati se, ko prva prilika nanese. — Zato pa nemško časopisje brez razlike stoji v sporu z Italijo na strani Jugoslavije in sarkastiški brca proti italijanskim racam o jugoslovenskem oboroževanju itd.

Italija pa se dobro zaveda resnosti položaja, ki se razvija katastrofalno za njo vsled takega splošnega razpoloženja med nemškim narodom proti takozvanim »Katzelmachern«. Vidi huda strašila v na novo ožvelem gibanju za Anschluss in mlo prosi ostalo Evropo, naj posveča tej nevarnosti za splošni mir vso pozornost. — Čez praznike bodo na Dunaju velike delavske demonstracije za Anschluss, katerim bodo prisostvovali tudi množice iz Nemčije. Od vseh strani bodo vozili na Dunaj vlaki demonstrante, ki bodo klicali sicer za Anschluss, pri tem pa klicali tudi na obračun z Italijo. Da take vesti niso v Italiji prijetne, da jih tam zona obhaja, ko mislijo na nemško maščevanje, ki je samo vprašanje časa, je več ko naravno. — Zato vse tisto javkanje po listih, ki ste ga gotovo tudi v Jugoslaviji registrovali.

Poleg vsega tega pa vidijo Italijani povsod strahove, ki jim ne dajo mirno spati in jih tlačijo v njihovemu junakem razpoloženju, ki se kaže vselej le takrat, ko za nje ni nikake nevarnosti. Drugače pa mlo kličejo: Mamma mia, aiuto, aiuto!

Kako kričijo proti Franciji, ste gotovo že pisali. Kako ji lepo svetujejo, naj se ne meša v notranje italijanske zadeve, ne v njene spletke proti Jugoslaviji, ki naj Francijo nič ne brigajo, dočim pa se Italija briga za italijanske manjšine v Franciji. Dolži Francijo tudi, da hoče poslati Venizelosu domov, kjer naj pospeši zblizanje med Grčijo in Jugoslavijo, kajti prijateljstvo med tema sosedama ni po okusu Italije. Njej na ljubo mora vladata med tema državama večna napetost in vedno mora biti v zraku Damoklejev meč nad mirom na Balkanu.

Opazili ste gotovo tudi, kako je Italija vselej nervozna, ko je govora o prijateljstvu med Francijo in Nemčijo. In v resnici treba povedati, da je v Nemčiji naravnost čudežno razpoloženje za mir s Francijo, kar je naravnost težko verjeti po stoletnem sovraštvu in po dogodkih svetovne vojne in njenih posledicah za Nemčijo. Toda ako je danes tako živahno razpoloženje za prijateljstvo s Francijo, je to edino italijanska zasluga. Nemci vidijo svojega sovražnika, ki ga treba streti, edino v Italiji. Maščevanje za nezvestobo leta 1915 je v Nemčiji še vedno izredno živo. Nam bodi to prav, kajti ni se nam treba postavljati za sodnika v tem pravnem čustvovalju Nemcev nasproti svojememu vedesletnemu zavezniku, ki je uskočil v hipu, ko je nastopila obveznost, za katero je Italija desetletja prejemala dobrote od Nemčije za Avstrije. — Potem pa je treba vedeti, da milijoni Nemcev vsak dan prisegajo sveto prisego, da hočejo o prvi priliki maščevati svoje brate v Poadižu. Propaganda za zatiranje brate je v Nemčiji silno živa in rezka, ki ne pozna pardona, ne usmiljenja. Prva prilika, ki se ponudi, bodo Nemci na nogah proti Lago di Garda tam preko Brennerja, in tedaj: Mamma mia!

Nemčija pa tudi dobro ve, kje ima iskati zaveznike in v kakem pravičnem boju proti italijanski šopirnosti, ki ima samo širok gobec, pa nič poguma. Nemčija ve, da edini pravi zaveznik more biti in tudi bi moral biti: Jugoslavija, ki ima še veliko večji interes na tem, da se laški objestnosti naredi temeljit konec in pošten obračun enkrat za vselej. Nemčija ve, da je v Italiji več nego dvakrat toliko našega naroda, ki trpi enako peklenke muke, kakor Nemci Poadižu. In oni ne morejo misliti, da bi Jugoslavija mirno na veke gledala take zločine proti krvi njenega naroda. Zato je tu soglasje interesov v najdelikatnejšem narodnem čustvovalju, kjer ni pardona, ni pozabljenja, ne odpuščenja: Tu je samo polno maščevanje na mestu. — Prav zato je v vsej Nemčiji ob konfliktu z Italijo vsa javnost na strani Jugoslavije, zato njeno časopisje piše tako, kakor naše ne more pisati bolje. — In nemško časopisje se čita po vsem svetu veliko več nego italijansko, vrhu tega je svet že pripravljen na nove velike naloge Nemčije v svetovni politiki. Zato je za nas ogromne važnosti sedanj način pisave skoro vsega nemškega časopisja.

V Nemčiji je prišlo že do splošnega prepričanja, da med nami ni vzrokov za sovražnosti. Celo nemško nacionalno časopisje je n. pr. opustilo govorčenje o nemštvu v Mariboru in Celju, kajti prodira vendar že prepričanje, da kar je tam takozvanega nemštva, to je skoro izključno renegatstvo, ki ne bo imelo dotoka v novi državi. Začeli so tudi hladneje računati s pravo statistiko, ki pokazuje v drastični luči, kako smešne so bile bajke o nemštvu na spodnjem Stajerskem. Vsekakor pa da so to vprašanja, ki se dajo med nami lepo rešiti tako, da bomo oboji zadovoljni. Zato je znana Morocuttijeva akcija v Nemčiji jako popularna in vsi trezni politiki hrepene po trenutkih, ko bo dosežen med nami popoln sporazum.

O pravem času je prišel intervju našega ministra dr. Perića z dopisnikom ugledne »Germanie«. Z ozirom na velikansko važnost smatram za gotovo dejstvo, da ste v Sloveniji poročali o vtisih tega razgovora v Nemčiji. Vse časopisje je kakor na migljaj pozdravilo izjave dr. Perića in hitelo je dostavljati komentarje izredne dalekosežnosti, mnogi povsem tako, kakor sem pisal jaz sam.

Ni samo socialistiško časopisje, ki tako

piše, marveč še bolj odločno je nacionalistiško, ki ne more dovolj priporočati, da bi od besed čim prej prešli na dejanja, na resno delo za sporazum za vse slušaje. — »Germania« sama pa je jasno in svečano izjavila, da je Jugoslavija bodoča vodilna sila na Balkanu.

Samo radi značilnosti za sedanje razpoloženje Nemcev proti Italiji naj povem, kar se mi naračali novinarski prijatelji, ki so mi danes naravnost kričali: »Povejte svojim čitateljem in Jugoslovianem, da za slučaj vojne z Italijo bo mrgolelo nemških prostovoljcev v jugoslovanski armadi. Jaz tudi, jaz tudi, jaz tudi bom med njimi! Rache, Rache!« — Tako mi je donelo na ušesa od vseh strani čitalnice. — Ne bom pripisoval takim momentanim izbruhom čustev preveč veljave, ali značilna so pa le, in računajmo s njimi.

Jasno je, da je nastala prav srečna doba za daleč segajoč sporazum med Nemčijo in Jugoslavijo. Anschluss se nam potem ni prav nič bati. Nemčija potrebuje za svoje obračune mejo na Brennerju, da bo imela več vzrokov za interesovanje na oni strani gore, kajti ni vseeno, ali mejo na Italijo Avstrija ali Velika Nemčija. — Da ima Italija vse vzroke, bati se nemškega sosedu, je le umljivo, ali to nas ne sme vznemirjati, še manj pa naj bi imeli mi vzrokov, da bi Italijo podpirali v odporu proti Anschlussu. Kar danes Italijo vznemirja, je nam v korist. — Zato nikar na lim, ki ga nastavljajo macchia-velisti.

Ali boste v Jugoslaviji umeli važnost položaja? Ali ostane dr. Perić osamljen v svojem mišljenju o Nemčiji? Ali boste znali izkoristiti razpoloženje v Nemčiji? — Upam da. Posebno Slovenci imamo dovolj vzrokov, da se ogrevamo za sporazum z Nemci. Mi imamo urediti koroško vprašanje, kar je mogoče le z Nemci, in ako bo to enkrat rešeno, bomo imeli mogočnega podpornika ob reševanju veliko težjih računov na oni strani Snežnika.

V Sloveniji je edina odgovorna stranka — SLS. Na SDS ne računam, ker ta je zaručana v okostenelem avstrijskantsstvu in vidi povsod nemške nevarnosti — tudi kjer jih ne sme biti. Dolej je imela dovolj prilik, da bi spravila sporazum z Nemci pod streho, a mesto tega je čisto gladko odklonila sporazum po predlogih Morocuttija in njegovih tovarišev, ni pa povedala: kaj naj postavimo na tisto mesto. — Od SLS pričakujem, da se jasneje izjavi. G-I N-t.

V nedeljo so bile na Dunaju velike manifestacije delavskih mas za priklonitev Avstrije k Nemčiji. V pondeljek pa je bilo slavnostno pobratenje na velikem igrišču »Hohe Warte«, kjer je bilo prisotnih okroglo 150.000 ljudi. — Izmed govornikov sta bila znamenita v prvi vrsti dva, bivši socialistični vojni ministri: minister Deutsch in bivši nemški državni kancelar Herman Müller. Nas zanimajo posebno izvajanja zadnjega, ki so tako značilna, da jih podajamo v kratkem posnetku. Dejal je:

»Po volji zmagovalcev smo prišli kot inozemci k vam, toda taka prisilnost ne dotiže naših duš. Svet našega mišljenja in čustvovanja ne pozna avstrijskih mej. Mi ne poznamo bratskega avstrijskega naroda, mi poznamo le edinstveni nemški narod, od katerega so Avstrijci neločljivi.

Avstrijci so dali lastno suvereniteto, toda Avstrijci se hočejo zlititi v enotno nemško republiko. Priklonitev Avstrije bo Nemčiji koristna, ki potem bolj nego doslej pokaže, da nima nič od bistva viljelmskega imperijalizma. Tak razvoj je potreben tudi Evropi, ki je potrebna miru.

Vojno so baje vodili za samoodlobo narodov. Za nemški narod to ni veljalo. Ali se sme obdržati s silo taka krivica proti velikemu nemškemu narodu? — Italija je bila združena v devetnajstem stoletju, Napoleon in Bismarck sta ji pomagala. Noben narod ni Italijanom zavidal združenja. Habsburgovci niso bili narod. Koliko časa se se bo diktator Italije protivil združenju Nemcev? — Bismarckova korektura s krvjo in železom v Alzaciji — Loreni l. 1871. je našla svoj konec po svetovni vojni. In Alzacija hočejo ostati pri Franciji. Mi spoštujemo voljo Alzacianov, a Locarnske pogodbe jamčijo meje ob Renu. — Bismarckova nasilna politika je l. 1866. vrgla Avstrijce iz nemške skupnosti. Toda volja Avstrijcev, da bi spet prišli k Nemčiji, je gotovo močnejša od volje Alzacianov, da bi ostali pod Francijo. V tej točki je Avstrija edina. Krivica iz l. 1866 čaka popravila. Kdor ima vero v Društvo narodov, kdor naj veruje v večni mir, ta naj pripravi atmosfero, v kateri dozori Anschluss. Koliko časa se bodo zlorabljali našo potrpežljivost? Prednja straža zedinjenja je povsod socialna demokracija in mi danes polagamo spričevalo za veliko nemško republiko. Kdor voli za socialne demokrate, vidi v Anschlussu zahtevo sedanje ure.

Tako je govoril bivši državni kancelar, tako bi govoril sedanj kancelar, ako bi smel, gotovo pa je, da tako misli in da tako mislijo vsi Nemci brez razlike. — S tem dejstvom je treba po pameti računati, ne delati si sovražnikov med zedinjenim nemškim narodom, ker vsako protivljenje je le pljunc v morje, to zedinjenje pride, in zato smo tudi mi za naravno pravo Nemcev, kakor ga zase zahtevamo. A. G.

POSVETOVANJA V PARLAMENTARNIH KLUBIH.

V parlamentarnih klubih v Beogradu vlada jako živahno življenje in narodni zastopniki razmotirajo skrbni polni glav novi položaj. Mogočni in vplivni klubski voditelji se čutijo izzvalene, ker jih ni nihče vprašal za njihove nasvete, kar pomeni veliko degradacijo. Manjši bogovi so v skrbih zaradi dnevnice, politični trgovci pa z nagubanimi čeli računajo, kako bo po vsej državi dobavami in z raznimi intervencijami. O, ni baš prijetno biti »narodni otac« v teh dneh.

Kujte železo —

dokler je vroče.

Davi sem imel daljši razgovor v znani organizaciji za nemške manjšine, ki me je tako razgrel z nadami, da hitim poslat v domovino klic: Kujte železo, dokler je vroče.

Ves čas konflikta z Italijo ste mogli opazovati, da je vsa nemška javnost na strani

Jugoslavije. Oficijelni krogi sicer pravijo, da ostane Nemčija nevtralna, toda nemški narod govori drugače, govori naravnost simpatički za Jugoslavijo in sika strup proti Italiji. Vse že znano sovraštvo so podkrepili razni dogodki zadnjih dni. Oni mladič Wer-

Prosveta.

SPOMLADANSKA RAZSTAVA V JAKOPIČEVEM PAVILJONU.

Sezona razstav je prišla. Narodna Galerija je priredila v Jakopičevem paviljonu razstavo naših prvih impresionistov, mož, katerih delovanje je pomenilo za slovensko likovno umetnost novo dobo v sferah sodobne evropske umetnosti in ki že danes krepko rastejo vsak v svojo razvojno smer. Razstava je bila v svojo razstavo na Veliko nedeljo ob številni udeležbi javnih reprezentantov in občinstva. Udeležili so se je štirje naši najmarkantnejši mojstri impresionizma: Richard Jakopič, M. Jama, Matej Sternen in Ferdo Vesel. Razstavili so preko 90 oljnatih slik in sicer skupino s starejšimi deli in tudi najnovejša, ki razkriju njihove najnovejše umetniške težnje in pota. Brezdvoma bo značila ta razstava vsakemu prijatelju umetnosti poseben dogodek in zaradi tega opozarjamo široko javnost, naj je nikar ne zamudi posetiti. Razstava je odprta vsak dan, popoldne do petih, za eventualni nakup informacije pri blagajni.

KSAVER MEŠKO: KAM PLOVEMO.

Povest. Novi, predelani natis. Izdala Zveza kulturnih društev, založila Tiskovna družba v Ljubljani. 1927. 205 strani. (Prosveti in zabavi, knjižnica 15.)

»Kam plovemo« je Meško napisal v svojem 22. letu. Sodobna kritika, ki ni prezrla v povesti mladega nadarjenega »novostrujarja« tudi njeni senčnih strani, mu je priznala, da je izboren pripovednik in pravec duševnega življenja, ki slika moderno življenje v prav zanimivi obliki. Ogrodje povesti tvori motiv ženske nezvestobe: ritmojski pl. Stanski zapelje Evelino, soprogo sekundarija dr. Zeriča, pobegne ž njo v tujino, kjer oba žalostno končata. Vzporedno se razplete dejanje o tragiki mlade vdove Ottilije Merkove, žrtve brezvestnega Stanskega ter zgodba o življenju in smrti tihega, pasivnega koncipienta dr. Pečnika. Za razvoj dejanja so pisatelju dobro služila razna opazovanja življenja po južnostajerskih mestih in v čitalnicah. Značilne posebnosti Meškove pripovedne umetnosti se zrcalijo že v tej povesti: podrobna analiza duševnih borb njegovih junakov, plastično slikanje prirode, živahno pripovedovanje in skrbno opipen slog. Prof. Bežek, tedanji urednik »Ljubljanskega Zvonca«, je priobčil povest na uvodnem mestu, a Meško jo je pisal v neugodnih razmerah mariborskega bogoslovja sproti ter med letom marsikaj drugega zasnoval, kakor je bil prvotni načrt. Oddal nekatere neenotnosti v njeni dal in je povest temeljito predelal. V prenovljeni obliki jo ob njeni tridesetletnici radostno pozdravljamo kot še vedno svež in dragocen spomenik iz prve dobe naše bogate moderne.

Okusno opremljeno knjigo prodaja Tiskovna zadruga v Ljubljani broširano po Din 36.—, v platno vezano po Din 46.—, poštnina Din 3.—.

DR. ALBIN VILHAR: SRBSKO-HRVATSKO-SLOVENSKI SLOVAR.

Cena za v platno vezan izvod Din 60.—. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1927.

Vilharjev slovar nam je izpolnil vrzel, ki jo že dolgo občuti vsakdo, ki ima opravka bodisi v uradih, bodisi v privatnem življenju s srbohrvaščino. Kajti Slovenec manjka ta ali oni izraz, neznan jim je ta ali ona beseda in ni stvar vsakogar, da si poišče dotične besede v nemških slovarjih, kjer mora še iz nemščine besedo prestaviti v slovenščino. Zato je slovar dr. Vilharja prav dobrodošel vsakomur, ki se peča s srbohrvaščino. Dijašče v naših šolah ga bo uspešno rabilo pri pouku srbohrvaščine v šoli in doma. Vojak, ki ga zanese službovanje v južne kraje naše domovine si bo lahko s slovarjem prav izdatno pomagal.

Slovar je tiskan v formatu slovarjev Jugoslovanske knjigarne, ki so postali že duševna last celokupnega slovenskega naroda. Za Valjavečim italijanskim slovarjem, za

dr. Pretnarjevem in dr. Kotnikovim francoskim, za dr. Bradačevim latinskim imamo sedaj Vilharjevega srbsko-hrvaškega. Knjigam ima 334 strani in prevaja 40.000 hrvaških besed. Slovar je torej naravnost razkošno bogat, kar se tiče obdelanega materiala in jezikovnega zaklada srbohrvaščine.

Pri vsaki besedi najdeš različne izpeljave besede in izpeljanke dotičnega izraza tako, da je s tem iskanje posameznih izrazov zelo olajšano. Da vzamemo samo eno primer, pod besedo »krst« najdemo 18 izpeljank. Tako ni slovar samo znanstveno na višku, ampak tudi praktično vrlo uporabno sestavljen. Ker je tudi cena zelo nizka lahko upamo, da bo slovar našel pot v sleherno hišo naše domovine, ker brez srbohrvaščine danes ne more shajati noben Slovenec ne v javnem in ne v privatnem življenju. Ime dr. Vilharja nam jamči, da je delo napisal strokovnjak, ki živi med južnimi brati in si je svoj besedni zaklad razširil in obogatil z neposrednim živim občevanjem s srbskim delom našega naroda. Ker je slovar pa tudi znanstveno zelo vestno sestavljen, odgovarja vsem modernim zahtevam ročnega slovarja, ki nam docela nadomešča razne nemške Neufeldove ali Langenscheidtove izdaje ročnih slovarčkov.

Prepričani smo, da bodo slovar kupovali učitelji, dijaki, vojniki, inteligentje, zdravniki, juristi, tehniki, skratka cela naša javnost. Ker tako lepih prihodov kot nam jih je dala Jugoslovanska knjigarna z Vilharjevim srbsko-hrvaškim slovarjem že dolgo časa nismo dobili. Cena je za to knjigo kalkulirana tako nizko, da se bo delo založniku izplačalo samo, ako pride slovar prav v vsako slovensko hišo.

Gospodarstvo.

× Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani so imele dne 21. aprila 1927 svoj redni občni zbor, na katerem se je odobril računski zaključek za minulo poslovno leto in pritrldilo predlogu upravnega sveta na 11-odstotno dividendo. Kuponi družbinih delnic št. 7 se bodo torej vnovčili počenši s 1. majem 1927 z Din 11.— pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah, pri Hrvatski podružnici Wiener Bank-Veraina v Zagrebu in pri Prvi hrvatski štedionici v Zagrebu. — Na občnem zboru se je tudi sklenilo povišati potom valorizacije v smislu zakona z dne 7. avgusta 1926 družbino delniško glavnico za Din 5.000.000.—, za katere se namerava izdati po doseženi odobritvi Ministrstva trgovine in industrije 50.000 komadov novih delnic, ki se bodo brezplačno razdelile med dosedanje delničarje, tako da bi odpadla na štiri stare delnice po ena brezplačna nova.

»SLOVENSKA PISARNA« V BUENOS AIRES-U.

Pod tem naslovom je odprl v Buenos Airesu g. Rudolf Leban urad, ki se bavi v prvi vrsti z iskanjem služb za nove slovenske priseljence, izvršuje denarna nakazila, posreduje pri dobavi zemljišča, prodaja pozivne, prekomorske prevozne karte in daje vsakovrstne informacije sploh.

Ker je začetno stališče slovenskega emigranta v Argentiniji radi nepoznavanja jezika in razmer zelo težko, posebno še zato, ker preži na neizkušene priseljence mnogo raznih agentov, ki obljubljajo lahke delo in bogato plačo, ki skušajo pridobiti novince za najraznovrstnejše, fantastične kombinacije, pri čemur jih končno prav po ameriškansko ogoljufajo, je otvoritev navedene pisarne velike važnosti za Slovence-priseljence. Odslej se lahko v vsakem vprašanju z zaupanjem obrnejo na »Slovensko pisarno«, ki jim bo z nasveti in pojasnili vedno na razpolago.

»Slovenska pisarna« sestavlja seznam vseh naših rojakov v Argentiniji, kateri vsebuje vse potrebne podatke, ki lahko koristijo v gospodarskem pogledu celi naselbini in vsakemu poedincu posebej. Vpis v seznam je brezplačen in daje prednost pri podeljevanju služb. Prva stvar vsakega našega rojaka, ki prispe v Argentinijo je ta,

da se prijavi takoj v »Slovenski pisarni«, ki se nahaja v prostorih Uredništva Slovenskega Oddelka lista »Gospodarstvo« v ulici Donato Alvarez 2518 (blizu postaje La Paternal) Buenos Aires.

BORZE.

Ljubljana, 21. aprila. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupiški zaključki.) Vrednote: investicijsko 86,5 — 87, Vojna škoda 337,5 — 338,5, zastavni in komunalne Kranjske 20 — 22, Celjska posojilnica 195 — 197, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Praštediona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Trbovlje 0 — 480, Vevče 135 — 0, Stavbna 55 — 65, Šešir 104 — 0. — Blago: Tendence za les čvrsta, za deželne pridelke nespremenjena. Zaključeni 4 vagoni lesa.

Zagreb, 21. aprila. Devize: Newyork ček 56,75—56,95, London 276,20—277, Pariz 222,50—224,50, Italija 288,822—290,822, Praga 168,30—169,10, Dunaj 800,5—803,5, Curih 1094—1097, Berlin 1350,0—1353,5.

Curih, 21. aprila. Beograd, 9.13, Newyork 519,9875, Pariz 20,36 in ena četrtinka, London 25,25 in tri osminke, Berlin 123,22, Milan 26,63, Dunaj 73,08 in tri četrtinke, Praga 15,40, Varšava 57,45, Sofija 3,75, Budimpešta 90,675.

Sport.

Profesionalne rokoborbe za svetovno prvenstvo na Dunaju. Sedaj je padla odločitev tudi v težki teži. Prbi boj med Rusom Petrovičem in Dunajčanom Steinbachom za 3. in 4. nagrado je razočaral številno publiko. Steinbach je namreč po 25 minutah neodločne borbe nenadoma izjavil, da odstopi, češ, da se ne počuti dobro. Zato je pa občinstvo bolj zanimalo boj za prvenstvo med Monakovčanom Schwarzem in Estoncem Jaagom. Vsekakor je vžival večje simpatije publike Jaago kar se je tudi pri raznih prilikah pokazalo, kadar se mu je posrečil kak napad ali obramba. Oba borca sta prišla večkrat v zelo kritičen položaj, iz katerega se je zdel nemogoč vsak izhod. In v zvezi temu je trajalo več ko uro, predno je bil boj končan. Natančno po eni uri 22 minut je presenetil Schwarz svojega nasprotnika s premetom, ki je spraval Jaaga na obe rameni. Občinstvo je izid boja simpatično pozdravilo, čeravno bi bilo zmago bolj privlačilo Estoncu. Rezultat borbe je torej sledeči: svetovni prvak: Hans Schwarz, 2. zmagovalac dosedanjih svetovnih prvak Jaago, 3. zmagovalac Rus Petrovič in 4. zmagovalac Dunajčan Josip Steinbach.

Kakor preplavanje rokavskega preliva, tako notira tudi preplavanje Catalina-kanala že kot rekord. Znan ameriški plavalec Lonval je preplaval to razdaljo namreč v 15 urah 11 min. in s tem zboljšal rekordni čas Younga od 15 ur 45 min. za celih 34 minut. Zdi se pa, da ni s svojim rekordom zaslužil dosti denarja.

Evropski prvak v plavanju Barany je preplaval pred kratkim v prostem stilu progo 50 m v naravnost fenomenalnem času 25¹/₂ sekund. Seveda pa ta uspeh še ne pomeni svetovnega rekorda, kakor poročajo Ogri, ker na tej progi še ne notira svetovni rekord.

Svetovni bokerski prvak — operetni pevec. V Parizu se je vršila generalna skušnja nove revije »ženske v sportu«. Kot glavna atrakcija v tej reviji je nastopil Carpentier v vlogi bokserja in operetnega pevca. Ima čist in prijeten glas, je izboren plesalec ter si je takoj pridobil simpatije publike.

Japonske tradicije v plavanju. Japonska, ki priredi letos prvič mednarodno plavalno tekmo, je dežela, kjer se goji plavanje že stoletja z največjo vnemo. V srednjem veku so smatrali samo tistega za dovršenega vojaka, ki je znal perfektno plavati in se boriti tako v vodi kakor na suhem. Mladeniči vojaške kaste so se učili poleg borenja, streljanja z lokom in metanja kopja tudi plavanja. Zahtevali so od njih, da so morali plavati v polni bojni opremljeni; morali so z velike višine skočiti v vodo in se takoj dvigniti iz nje ter nasprotno, z male višine se globoko potopiti. Hkrati so morali skočiti v vodo, ne da bi se potopili in takoj napasti sovražnika. Preplavanje 15 km dolge proge je veljalo samo kot vaja in 30 km daleč plavati se ni zdelo nič posebnega. Ta sport se tudi še danes pridno goji: vsi vojaški novinci morajo biti vešč plavanja in večkrat se zgodi, da preplava cel bata-

ljon v dolgi raztegnjeni črti 30 km široki tokijski zaliv. V nasprotju z vztrajnostnim plavanjem pa so le malo gojili plavanje na kratke razdalje; šele leta 1924 na pariški olimpijadi so startali japonski plavalci na 100 m. Od tega časa naprej pa so se Japonci tudi v panogi tako spopolnili, da so lansko leto prekosili celo Havajce. Najboljši japonski plavalec je danes Takashi, ki je v prostem stilu preplaval 100 m v 59,4 sek.; toda tudi na 200 in 400 m se je približal svetovnim rekordom.

To in ono.

KOPEL BAPTISTOV.

Pred višjim deželnim sodiščem v Černovicah se je vršil te dni proces, ki je pokazal rumunsko barbarstvo zopet enkrat v vsej njegovi ostudnosti.

V vz. odnih deželah Evrope se je pričelo v zadnjem času precej močno gibanje sekte baptistov in metodistov, kakor tudi drugih anglosaksonskih protestantovskih sekt. Posebno v deželah, kjer vlada beli teror, pridobivajo te sekte vedno več privrženec. Odvrčanje od državne cerkve je pač neke vrste protest in revolta zoper neznosne politične in socialne razmere. Najbolj plodovita tla za to religiozno pobuno sta Madjarska in Rumunija. V obeh državah pa kaznujejo privrženice omenjenih sekt radi njihove vere v svetopisemskega Kristusa z najbolj nizkotnimi sredstvi škandalozne justice.

Nedavno je prisilil neki orožniški oficir iz Luzana (severna Bukovina) kmete, da so morali piti gnojnico. Orožnik Gavrilescu pa je prisilil od baptistov ogroženih ortodoksni cerkvi na pomoč še na drugačen način, kot je to ugotovila sedaj sodna obravnava v Černovicah.

Začetkom meseca aprila lanskega leta v zgodnji jutranji uri, je prišel Gavrilescu v vas Matinesiti, kjer je imel izvršiti neko inspekcijo. Baptisti so imeli baš v trenutku njegovega prihoda v svoji cerkvi službo božjo. Zandar je priložnost v cerkev ter ukazal zbranim v osornem tonu, da naj službo božjo takoj prekinjejo in cerkev zapuste. Prestrašeni so kmetje izvršili, kar jim je bilo zapovedano. Nato je izbral zandar 6 moških in 3 ženske, zašepetal vojaku, ki ga je spremljal nekaj v uho ter mu glasno zapovedal, da naj te osebe odvede.

Prisilna kopel v aprilu.

Vojak je odpeljal vseh 9 oseb k barjeju zunaj vasi. Tam jim je ukazal, da naj se slečejo. Vse prošnje so bile zaman. Moški in ženske so se morali sleči do nagega. Ko se je to zgodilo, jim je zapovedal vojak, da naj gredo v vodo. Rotili so ga, da naj se jih usmili, toda vojak je ostal neizprosen ter se je skliceval samo na povelje, ki ga je dobil od narednika in ki ga mora izpolniti. Tako so morali zlesti moški in ženske goli kot so bili v vodo ter peti na komando vojaka svele pesmi. Ta procedura je trajala dve uri. Bilo je, kot omenjeno meseca aprila, izredno mrzlega dne.

S tem pa muke nesrečnežev še niso bile končane. Vojak je peljal vseh 9 baptistov k naredniku, ki je »uradno postopanje« nadaljeval. Aretovanci so morali korakati v mokrih oblekah v Dinoug. Njihova mučitelja, narednik in vojak, sta se peljala pred njimi v vozu. Ker pa baptisti niso mogli dohajati voza, je Gavrilescu voz ustavil ter pričel baptiste pretepati sredi ceste s puškinim kopitom. Rečeži so morali teči, da niso bili še bolj tepeni.

Pretepanje in posiljenje.

Ko je prispela eskorta pred vojašnico, je dal poklicati Gavrilescu svoje žrtve posamezno v klet, kjer jih je pretepal zopet toliko časa s puškinim kopitom, da so popadali vsi napol onesveščeni na tla. Zverina tudi žensk ni pardonirala. Ko je vse posileno premlatil, je dve ženski posilil.

Vse to je bilo obravnava v Černovicah potom nepristranskih prič ugotovljeno. Bestialni orožnik je bil obsojen na 3 mesece zapor!

V sovjetski Rusiji bodo odpravili velikonočne počitnice. Prihodnje leto nameravajo odpraviti v vsej sovjetski Rusiji na srednjih in visokih šolah velikonočne počitnice. Na srednjih šolah bodo imeli mesto velikonočnih počitnic takozvane »pomladanske počitnice«, ki se bodo pričele 22. aprila ter trajale do 2. maja.

Iz Churchillovih vojnih spominov.

Se danes ga jasno vidim, kako je stal pred karto v sobi ministrskega sveta in podajal eno svojih točnih in strokovnih informacij v svojem markantnem brzojavnem slogu. »To jutro, sire, nova bitka. Tokrat napadamo mi. Napadli smo z dvema orožji — s francoskim in angleškim. Sir Haig je, gospod ministrski predsednik, v neugodnem položaju pri dobrem kraju Amiensu. Rawly (Rawlinson) je na naši levi in Debeny na desni. Rawly se poslužuje 500 tankov. Velika bitka in mislim, da bi bilo dobro, če bi mi ne povedal o njej naprej.« Ne morem si ne prisesti, če je bilo vse tako govorjeno, kakor tu pišem, vendar mislim, da reproduciram pravilno vsaj zmisel besed in načina, kako je govoril.

S sirom Henry Wilsonom je postal njegov zastopnik tudi sijajni Harrington, ki je skupno s Plunverom pripomogel Drugi armadi do velike slave. Mislim, da lahko rečem, da smo bili glede kampanje, ki je morala biti izvedena, vsi enih misli. Podpirala sta me v vseh mojih glavnih načrtih, tikajočih se dobavljanja armadi in se posluževala vse

moči generalnega štaba, da se uresniči načrt velike mehanične bitke, ki prinese, kakor smo mislili, četudi pozneje, končno odločitev.

V vojnem uradu sem imel ta čas tudi prijatelja v osebi generala Fursa. Bil je poveljni divizije, kjer sem pred kratkim služil. Ko sem bil na fronti, sva večkrat debatirala o načrtih, katerih uresničitev je bila v moji moči. Da bi zagotovil kolikor mogoče najvarnejši kontakt v obsežni sferi artiljerije, sem ga z dovoljenjem lorda Milnera imenoval za »mana municijskega sveta«.

V tej ugodni atmosferi začetkom marca sem dovršil generalni pregled vojne in našel vzroke za mehanično bitko.

Doslej se je borila v vojnah pehota, konjenica in artiljerija. Bilo je tudi n. pr. rehotac, in da sta konjenica in artiljerija njeni pomočnici. V svetovni vojni so vznikla nova orožja: letala, tanki, plini in strojne puške. Če je bilo mogoče doseči odločilno premoč nad sovražnikom, potem so lahko pripomogla k temu le ta orožja.

Jez se ruši.

V zimskem viharju in dežju je obledel spomin na Paschendaele, vojaški voditelj Nemčije so posvečali pozornost novi situaciji. Zrušitev ruske fronte jim je omogočila, da so prepeljali milijon mož in 3000

topov z vzhodne na zahodno fronto. Prvič od prve invazije so imeli zdaj Nemci številčno premoč nad zavezniško vojsko v Franciji. Seveda je bila ta premoč le začasna. Združene države so napovedale Nemčiji vojno in se oboroževale toda njihova armada doslej še ni prišla. Bilo je gotovo, da bo ta številčna premoč Nemčije popolnoma premagana, kakor hitro bodo velike mase ameriške vojske izvežbane, oborožene in prepeljane v Evropo. Nemški generalni štab je tudi vedel za velike izgube, ki jih je angleška armada pretrpela pri Paschendaele in je bil mnenja, da ima pravico računati na zmanjšano moč in sposobnost preostale angleške armade. Končno je bil tudi spomin na zmago nemško-avstrijske vojske nad Italijani pri Kobaridu bil preveč zapeljiv.

Brezdvoma je bila ta priložnost ugodna za mirovna pogajanja. Rusija je padla, Italija se je s težavo oddihavala, Francija je bila izčrpana, angleška armada je oslabilila velika izguba krvi, nemški podmorski čolniki niso bili doslej premagani in Združene države 3000 milj daleč — v tej situaciji so mogli nemški državniiki zares uspešno intervenirati. Velike pridobitve Nemcev v Rusiji in sovraštvo in zaničevanje, s katerim so gledali zavezniški na boljševike, bi gotovo omogočilo Nemčiji, da da Franciji znatne teritorialne koncesije in ponudi Angliji po-

polno restavracijo Belgije. Okolnost, da je Rusija opustila skupno stvar zaveznikov in da so bile vsled tega izključene vse ruske zahteve, bi ustvarila podobno ugodno situacijo eventualnih pogajanj Avstrije in Turčije.

Toda Ludendorffu ni bilo mar niti za eno od navedenih zadev. Bil je v tej dobi volja, ki je obvladala vse. Od Beethmann-Hollwegovega padca sta Ludendorff in Hindenburg na čelu najvišjega vodstva nemške vojske, uzurpirala najvišjo oblast sploh. Cesar, ki ga je v notranjosti strašil naval dogodkov, je zaigral svojo stvar, osumljen, da je prikrit pacifist. In tako je v boju raznih sil dobila vojaška oblast odločno premoč. Ta oblast je temeljila na posebnih nazorih vojakov, ki niso bili sposobni ozirati se na razne važne sile, ki so bile žive tako na znotraj, kakor na zunaj. Ta vojaška oblast je bila toliko nevarnejša. Kolikor bolj je bila enostranska. Ludendorff in Hindenburg sta z grožnjami, da demisionirata, dobila vse, kar sta zahtevala. Njuna odločitev je obvladala usodo Nemčije. Poznala sta, kakor sem že dejal, le del celega problema in sta lahko izvedla le ta del, ki je pripadal njih vojaški sferi. Isto popolno pomanjkanje kombinacijskih sposobnosti, kakor ga srečavamo pri velikih vojskovodjih zgodovine. (Datje prih.)

Andor Gabor:

Zakonske sladkosti.

Obroček je padel natančno okrog racmanovega vratu in mu zdrčal do golše. Ženica je dejala:

»No? Je denar že fuč? Ali si morda pognal že oba obročka, ti nesreča? Nočem niti pogledati tja.«

»Ne. Vrgel sem šele prvega.«

»Poleg seveda? Kaj? Kilometer stran od cilja? Kaj?«

»Ne, naravnost na vrat. Že neso raco.«

»Kako raco?«

»Ono, ki sem jo zadel.«

Žena umolkne za hip. Raco so prinesli, zares! Racmanu so vzeli obroček z vratu in zopet je odplul okrog otočka. Mož je zopet pripravil okroček.

»Slišiš?« se je drla žena. »Slišiš, ti govedo, ali res misliš s svojo trdo betico, da ti pride raca še enkrat sama v obroček? Racman je res pločevinast, pa ima manj neumnosti v

glavi, kot ti. Ne izkušaj več boga in izgubi se k vragu. Sram naj te bo, da se ti je še celo ta neumnost posrečila.«

Mož vrže obroček, obroček zadene racmana in racman zopet odpluje z obročkom dalje. Prinesli so še drugo raco.

»Prosim, gospa,« pravi čuvajka paviljona, »tu sta obe raci.«

Žena vzkipi:

»Lepo stvar si mi napravil, ti mojsterski strelec, ti! Tukaj sta dve raci. Ali naj si jih zataknem za ušesa?«

»Saj jih lahko zamenjamo za denar,« zavlečja mož, »dobiš tri krone v gotovini.«

»Ka-ka-ka-kaj?« vzklikne žena. »Kaj sem morda znorela? Ali veljata dve raci tri krone? Ti si seveda prepričan o tem! Kaj veš, kako drago je življenje? Medtem ko smrčiš zjutraj v postelji, moram tavati jaz po trgu! Kaj veš o tem, da velja ena raca, komaj malce debela, svoje štiri krone! In zdaj naj jih podarim obe za tri krone?! Ali sem mogoče obe raci ukradla?!«

»e ukradla, temveč zadela,« odvrne mož.

»Ali sta zato na nepošten način pridobljeno blago? Ker imam spretno roko in lahko vzamem sedaj židu dve raci v minuti, naj mu jih potem zopet vrnem, da se mi bo še jutri smejal!«

»Odneseva jih domov...«

»Kaj se boš še spomnil! Kot svetovno sramoto naj trapam z dvema racama skozi vso Budimpešto?«

»Nesel jih bom jaz...«

»Grozen človek!« izjavi ženica in se obrne proti domu. Šla je naprej, mož pa ji je sledil z dvema racama pod vsako pazduho. Ko sta dospela do izhoda parka, je žena namignila kočijažu.

Možu je zažarel obraz od veselja: obe raci bosta spravila v kočiji domov! Žena pa je dejala:

»Sedaj se odpeljem s kočijo domov, kajti s tem smo si prihranili vendar denar za dva dni. Ti pa boš nesel raci domov; toda pazi,

da se jima kaj ne pripeti, sicer ti zavijem vrat.«

In že se je vsedla v kočijo in dejala izvoščku:

»Donatijeva ulica 9!«

Iz voza nazaj pa je še zaklicala možu:

»Toda, da mi ne greš skozi predor! Vse tvoje življenje ni vredno štiri vinarje mitnine!«

Nato je kočija oddrdala.

Mož je nesel obe raci skozi mestni gozdček, po vsej dolgi Andrassyevi cesti in skozi Kopališko ulico. Ko je prispel do srede mostu nad Donavo, se je ustavil, se ozrl na vodo, snel vezi z račjih nog in skočil doli. Raca je zato osvobodil vezi, da so mogele plavati. Ubogi revež je bil zelo, zelo dober človek. Trikrat se je povzpел iz valov in se ozrl na raci, ki sta srečna in mirno plavali poleg njega.

»Živite, živite!« je dejal racam, nato pa pogoltnil debel požirek blatne donavske vode ter izginil pod gladino. (Konec.)

Modno pismo.

Kakor raznovrstne so modne ideje, ki se očitujejo v stotinah modelov, opažamo vendarle razne smeri, tipične znake, ki kažejo letošnji poletni modi pot. Od svilenega blaga se uporablja predvsem crêpe Georgette. Čeprav vidimo na drugi strani tudi zelo težke krasne svilene tkanine, crêpe de Chine, crêpe Marocain, crêpe Roumain, crêpe

présienne, se vendarle kombinirajo te vrste blaga pogosto s crêpe-om Georgette, iz katerega so izdelani včasih tudi celi plašči. Crêpe Georgette se kombinira pogosto tudi s crêpe-om satin, ki je letos zopet zelo en vogue, kar daje dražestne efekte. Svileni blago s cveticami in dessini se vporablja prav tako pogosto, kot enobarvno. Najbolj priljubljene modne barve so: srebrnosa, aprikosa, vert-amande in modra. Ročnate se

uporabljajo silno pogosto v vseh nijansah. Posebno pogosto tudi kot nakit ali pa podloga za modno in sivo blago. Skoraj da ni videti modre ali sive obleke brez raznatega efekta. Za okrasek se vporablja pliseji v popolnoma novih lepih vrstah. Figuralni efekti so pogosto očarljivo lepi. Nova nota letošnje poletne sezone so okrašeni hrbtni deli. Priporočiti je treba, da resni kakor še ni doigrala svoje vloge in sicer

vidimo prav tako dolge rese iz svile ali koral, kakor tudi novost, prav kratko reso. Posebno mične so kratke jopice. Tudi te niso popolnoma nova ideja, videle so se, čeprav samo posamič v lanskoletni poletni sezoni v elegantnih francoskih kopališčih. Letos se utegnejo splošno razširiti. Izdelujejo se iz kashe, baržuna, svile, flanele, volne in trikot-a.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi

**naifinejši in najokusnejši
namizni kis iz vinskega kisa.**

Zahtevajte ponudbo. Telefon št. 2389.

**Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

POMLAD!

Nogavice, kravate, srajce,
rokavice, naramnice, žepni robci,
nakit za obleke, otroške majice, nahibniki, pali e, dezniki, klou v vseh
barvah, šloni, s lingen skarje,
noži, potrebščine za kroječe, čev-
ljorje, sapenike, šivilje in sedlarje,
Kazna dišča mila — samo pri

Josip Petelinc

blizu
Prešernovega spomenika, ob vodi
Ljubljana

Najnižje cene. Točna posrežba.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača
50 par. Za debelo tiskano
pa Din 1.—.

Simon

Kilmanek,

LJUBLJANA,

Selenburgova ulica št. 6

de po najnovejši modi
izdeluje obleke za gospo-
dine zmernih cenah. V za-
logi ima vedno najboljše
češko in angleško suknjo

Drva - Čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 53

Moderna

knjižnica

izhaja v zvezkih.

1. zvezek: Milan Pugalj:

Novele in ertice. 32 strani.

Vsak zvezek stane 4 Din

in se dobi v Tiskarni

»Slovenijac« v Ljubljani.

Wolfova ul. 1.

Kontoristinja

samostojna moč, vešča

knjigovodstva, korespon-

dence, stenopisja in stro-

jepisja, išče službe. Po-

nudbe prosi na upravo

lista pod značko »Več-

letna praksat«.

Posebni oddelk za gospode

Klobuki
Perilo
Kravate
Modne
Potrebščine
Pletenine
Palice
Dežniki
itd.

A. Sinkovec nasl. **K. Soss**

Ljubljana Marini trg

Iščem

za 1. julij stanovanje, ob-
stoječe iz kuhinje ter 1
do 2 sob. Plačam dobro
Naslov v upravi lista.

Oddajo se

s 1. julijem t. l. 3 sobe,
primerne za zdravnika
ali za pisarno. Naslov
pove uprava lista.

**Oglašujte v
»Narodnem
Dnevniku«.**

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

GROM

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje
in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne
pošiljke.